

Till dig som ska använda Nationella läkemedelslistan

Den 1 maj 2021 sker två saker som alla inom vård och apotek behöver känna till:

- Lagen om nationell läkemedelslista träder i kraft.
- Ett nytt register ersätter receptregistret och läkemedelsförteckningen.

Det nya registret heter Nationella läkemedelslistan. Det innehåller information om alla patienters förskrivna läkemedel, livsmedel och förbrukningsartiklar – oavsett var i Sverige de har förskrivits. Dessutom går det att se vad patienten har hämtat ut på apotek. Lagen och registret syftar till att höja patientsäkerheten, men det kräver förändringar av både teknik och arbetsätt.

Ska höja patientsäkerheten

Det finns en risk att patienter tar fel läkemedel, tar läkemedel i onödan eller tar läkemedel på fel sätt. Den risken kan minskas när vård, apotek och patienten får tillgång till samma aktuella information om patientens förskrivningar och uttag från Nationella läkemedelslistan.

Innehållet i registret skiljer sig inte så mycket från receptregistret och läkemedelsförteckningen, men uppgifterna hanteras med ny teknik – så kallade nya gränssnitt. Alla vård- och apotekssystem som används för förskrivning eller expedition ska anpassas till dessa nya gränssnitt, så att medarbetare inom vård och apotek kan ta vara på alla möjligheter som Nationella läkemedelslistan erbjuder. De nya möjligheterna medför att informationen i registret kan hållas uppdaterad, vilket bidrar till att höja patientsäkerheten.

Kräver förändringar av teknik och arbetsätt

För att höja patientsäkerheten räcker det inte med att införa ett nytt register och ny teknik. Det krävs också ett arbete av såväl beställare som leverantörer av vård- och apotekssystem för att få till en sömlös och effektiv kommunikation mellan vården och apoteken.

Nationella läkemedelslistan innebär en rad nyheter, exempelvis:

- nya uppgifter
- nya tekniska gränssnitt
- möjlighet att uppdatera och koppla ihop förskrivningar
- samtycken och spärrar.

Vissa av dessa nyheter påverkar vården och apoteken under året 2021. Andra nyheter blir aktuella först när det egna systemet börjar använda de nya gränssnitten. Systemen ska vara anpassade till de nya gränssnitten senast den 1 maj 2023.

Nya uppgifter

En stor del av informationen i Nationella läkemedelslistan är samma som i två tidigare register – förskrivningar och expedieringar från receptregistret och information om uthämtade läkemedel från läkemedelsförteckningen. Utöver det tillkommer några nya uppgifter i registret, exempelvis:

- ordinationsorsak, det vill säga behandlingsorsak eller ändringsorsak
- senaste datum för uppföljning eller avslut av behandling.

Dessutom tillkommer administreringsätt och dosering i strukturerat format. Det strukturerade formatet gör att vårdens, apotekens och E-hälsomyndighetens system lättare kan föra över information till varandra. Både dessa nya och de befintliga uppgifterna måste vård och apotek kunna hantera med ny teknik och nya arbetssätt.

Nya tekniska gränssnitt

De nya uppgifterna, och det nya formatet, kan bara hanteras i system som använder de nya gränssnitten. Effekterna av Nationella läkemedelslistan visar sig därför i takt med att allt fler vård- och apotekssystem använder de nya gränssnitten, med de nya uppgifterna och det nya formatet.

För att vård- och apotekssystem ska kunna kommunicera med Nationella läkemedelslistan innan de använder de nya gränssnitten, används en så kallad transformator. Den gör att vård- och apotekssystem kan vara anslutna till Nationella läkemedelslistan via de gamla gränssnitten tills systemen har anpassats till de nya.

Möjlighet att uppdatera och koppla ihop förskrivningar

Nationella läkemedelslistans gränssnitt ger möjlighet att uppdatera en befintlig förskrivning, eller ersätta den, i stället för att som i dag bara skapa en ny, fristående förskrivning. Det kan till exempel vara aktuellt när en dosering uppdateras eller när patienten ska fortsätta med sin läkemedelsbehandling. När förskrivningen uppdateras eller ersätts, skapas förskrivningshistorik. Dessutom hålls förskrivningsinformationen aktuell. Det kan ge följande effekter:

- Uppgifterna från Nationella läkemedelslistan ger en aktuell bild av de läkemedelsbehandlingar som hanteras via förskrivning.
- Farmaceuter slipper reda ut vilken förskrivning som är aktuell när patienten hämtar ut sina läkemedel på apotek.
- Patienten samt vård- och apotekspersonal kan följa vad som har hänt med läkemedelsbehandlingen över tid.

Samtycken och spärrar

För att få se en patients förskrivningar och uttag behövs rätt behörighet. Hälso- och sjukvårdspersonal måste i regel även ha patientens samtycke för att få se informationen. I undantagsfall kan de dock få se information utan patientens samtycke, till exempel vid en nödsituation. Apotekspersonal behöver inte patientens samtycke för att se patientens förskrivningar och uttag inför en expedition, förutom för att se behandlingsorsaken på förskrivningen. De behöver patientens samtycke för att se informationen för ändamålet att underlätta en patients läkemedelsanvändning.

Lagen innebär även att uppgifter i registret ska kunna spärras. Kortfattat innebär spärrarna följande:

- Förskrivare ska kunna begära att en förskrivning, eller behandlingsorsaken på en förskrivning, som skickas till Nationella läkemedelslistan via de nya gränssnitten spärras. Om de behöver begära en spärr innan det egna systemet är anpassat, kan de använda webbtjänsten Förskrivningskollen.
- Apotekssystem måste kunna visa att vissa uppgifter är spärrade i Nationella läkemedelslistan, även när informationen hämtas via de gamla gränssnitten.
- Patienter kan spärra uppgifter i sina förskrivningar och uttag för vård- och apotekspersonal av integritetsskäl, från och med den 1 maj 2021. Det kan de göra i exempelvis den digitala invånartjänsten Läkemedelskollen.

Mer information

Webbutbildning

Alla medarbetare som har rätt att se uppgifterna i Nationella läkemedelslistan kan lära sig mer om hur de påverkas av lagen om nationell läkemedelslista i webbutbildningen Lär känna Nationella läkemedelslistan. Utbildningen publiceras på E-hälsomyndighetens webbplats under våren 2021.

Prenumerera på nyhetsbrevet

Prenumerera gärna på E-hälsomyndighetens nyhetsbrev. Det riktar sig till dig som ska utveckla och ansluta till Nationella läkemedelslistan men också till dig som ska använda Nationella läkemedelslistan i ditt arbete.

Dokumentation i Utvecklarportalen

För att ett system ska bli godkänt att ansluta till Nationella läkemedelslistan via de nya gränssnitten måste det uppfylla en rad krav. Du hittar kraven ihop med beskrivningar av Nationella läkemedelslistans funktioner och mer verksamhetsnära information i dokumentationen för Nationella läkemedelslistan på den gemensamma samverkansytan Utvecklarportalen.

servicedesk@ehalsomyndigheten.se
ehalsomyndigheten.se/nationellalakemedelslistan